

2-'96

Pastoor Oonincx over bevrijding van Heerle

Bij het lezen van de archieven van de St. Gertrudisparochie te Heerle, als voorbereiding voor een boek dat binnenkort verschijnt over de geschiedenis van het dorp, trof ik op een vrij ongebruikelijke plaats een verslag aan van pastoor Oonincx over 1944 en 1945.

Normaal gesproken zou zo'n verslag opgenomen moeten zijn in de "Liber Memorialis", het boek, waarin de pastoors de voorvallen in de parochie, zo goed en zo kwaad als dat ging, plachten te beschrijven. Misschien is dat boek in alle consternatie aan het eind van de oorlog zoekgeraakt, want Oonincx heeft zijn verslag toevertrouwd aan het papier van het boek met de rekeningen en verantwoordingen van het R.K. Armenbestuur. Misschien was het ook wel onwetendheid, want Oonincx werd in de nadagen van de oorlog, kort voor de bevrijding van ons land, benoemd tot opvolger van pastoor Moors.

Johannes Cornelis Oonincx, geboren op 3 maart 1896 te Prinsenbeek, was in de oorlogsjaren kapelaan van Wouw. In zijn verslag schrijft Oonincx dat hij op zekere dag in het begin van 1945 uitgenodigd was naar Heerle te komen, waar hij door pastoor Moors de vraag voorgelegd kreeg hem op te volgen omdat deze zich door een slopende ziekte niet langer meer in staat achtte als pastoor te blijven functioneren. Verder deed Moors het voorstel om als rustend pastoor in de pastorie van Heerle te blijven wonen.

"Na Mgr. Hopmans daarvan in kennis gesteld te hebben, werd het eenigen tijd afwachten en half maart kwam de tijding van de benoeming van mij als Pastoor van Heerle", schrijft Oonincx.

In aanwezigheid van de Wouwse deken Th. Wolters en pastoor J. van Etten van Prinsenland werd Oonincx op Goede Vrijdag geïnstalleerd

door de Steenbergse deken Buijsroggen. In de daaraan voorafgaande dagen was met man en macht gewerkt om de pastorie weer enigszins op orde te brengen en de oude ingang te herstellen. Deze klus was niet de enige, die de katholieken in Heerle te klaren hadden. Kerk en pastorie waren zwaar gehavend uit de strijd gekomen.

Beschrijving

"Het jaar 1944 zal wel in de geschiedenis van onze parochie blijven voortleven vanwege de treffende feiten, die in dat jaar plaats hadden. Het was het laatste jaar van de bezetting, maar ook het slechtste", aldus Oonincx in de eerste regels van zijn verslag.

Na de succesvolle landing van de geallieerden in Normandië werden de bezetters er niet gemakkelijker op. Vanuit Frankrijk werden de troepen, zo schrijft de pastoor, overgebracht naar deze streken, waar huizen voor en door de Duitsers in beslag genomen werden. Zo werd in juli 1944 ook de pastorie van Heerle gevorderd. Pastoor, kapelaans en huisgenoten vonden onderdak in het klooster. In de pastorie, die als militair tehuis in gebruik was, vertoefde een Duitse kapitein met zijn officieren. Na Dolle Dinsdag in september kwamen er nog meer Duitse troepen en toen een maand later de geallieerden opgerukt waren naar Hoogerheide, voegden de Göringtroepen zich met hun staf bij de in de pastorie aanwezige Duitsers.

"Gelukkig duurde deze tijd maar een paar weken, want als de geallieerden begonnen door te stooten, moesten zij wel ruimen. De geallieerden vuurden enkele granaten in den omtrek van de pastorie af en de staf wilde toen wel plaats maken", aldus de pastoor.

Op een avond, zo schrijft Oonincx, kwamen een paar granaten zo dicht bij de pastorie terecht, dat de bibliotheek, de voorkamer en de gang zo

Zo zag de pastorie in Heerle er uit na de luchtaanval die de geallieerden uitvoerden. Nog voor de aanval begon was het Duitse commando al vertrokken richting het noorden. (Foto collectie gemeente Wouw).

zwaar beschadigd werden, dat de pastorie haast onbewoonbaar werd. Eigenlijk was de beschieting overbodig, schrijft de pastoor:

"De Duitsers echter waren bij deze gebeurtenis al weg, zodoende dat de beschieting eigenlijk te laat kwam, ofwel dat deze zouden begrijpen dat ze maar niet meer moesten terugkeeren. Nu met dat laatste hadden de geallieerden wel succes, maar wij zaten met de stukker".

Meteen na de beschieting kwam de bevrijding van Heerle op gang, maar niet zonder angst en schade. Verschillende boerderijen gingen in vlammen op en ook de parochiekerk werd zwaar beschadigd in de dagen dat de oorlog, in het zicht van de bevrijding, op zijn felst was. De geallieerden plaatsten zo'n dertig voltreffers op de toren en de kerk, waardoor hele stukken van de toren en de muren van het kerkgebouw verbrokken werden. De schade was enorm. Het dak van het oude priesterkoor lag helemaal open, van het nieuwe priesterkoor waren de goten, het lood en de meeste ramen weggeschoten. De St. Gertrudisparochie had, memoreert de pastoor, één voordeel in vergelijking met omliggende plaatsen. Hoewel, wat heet een voordeel als je moet constateren dat anders dan elders de kerktoeren weliswaar niet werd opgeblazen, maar dat de schade toch nog enorm was.

"De bevrijding was er alzo, maar ook de stukken. Zoo ging men de bevrijding in, die wel een verlichting bracht maar toch menig hoofdzorgen aanbracht", zet Oonincx zijn gedachten op papier.

Wederopbouw

Meteen na de bevrijding ontstonden de eerste activiteiten om kerk en pastorie weer enigszins bruikbaar te maken. De "ijverige kapelaans" en parochianen ruimden allereerst het puin in de kerk. Een noodverlichting werd aangebracht, de gaten werden gedicht en het interieur had,

De algooede God moge, met zijn eeuwige
vreugde, het aardse leven voltooiën
van

JOHANNES CORNELIS OONINCX

die als priester voor zovelen en gedurende
zo lange tijd een zegen is geweest
in de Naam van Jezus Christus.

Bijne vijftig jaar heeft zijn menselijk leven
in het teken van het priesterideaal gestaan.
Hij werd geboren te Prinsenbeek

op 3 maart 1886

en overleed op 13 augustus 1971 in het
St. Franciscusziekenhuis te Roosendaal
na voorzien te zijn van de H.H. Sacramenten
van de Zieken.

Hij was echt priester van Gods kerk. Diep be-
leefde hij, wat hij als blijde boodschap anderen
mocht verkondigen en anderen als geheimen
mocht toereiken.

Opgeruimd, ongedwongen, eenvoudig en harte-
lijk heeft hij de aan zijn zorgen toevertrouwde

mensen bijgestaan. Eerst in Zegge daarna te
St. Willibrord en in Wagenberg en in Wouw en
ten slotte ruim 25 jaar in de parochie van de
H. Gertrudis van Nijvel in Heerle bij Wouw.

Lang heeft hij in een sterke gezondheid de pa-
rochie gediend.

Voor vele priesters, die hij in die lange periode
als kapelaan heeft gehad was hij een vaderlijke
leidsman, voor zijn medecollega's in het pas-
toraat een geestelijke vriend.

Daarom mogen wij vertrouwen, dat God zijn
dienaar, die altoos rusteloos doorging en daar-
voor maar korte tijd van zijn aardse rust mocht
genieten de eeuwige beloning in ruime mate
zal toebedelen.

Moge hij door de verrezen Christus, die hij
naar eigen gelugenis wilde ontmoeten, nu toe-
gelaten worden tot de eeuwige geheimen, om
voor allen meer dan ooit, een voorspraak en
een zegen te zijn.

Dat hij ruste in vrede.

Voor uw hartelijk medeleven tijdens het pas-
toraat en vooral tijdens het langdurige ziekbed,
alsook voor uw blijken van medeleven bij dit
overlijden zeggen wij U van harte dank.

Familie Oonincx

Het bidprentje van pastoor Johannes Cornelis Oonincx. Toen de pastoor in 1970 25 jaar in Heerle was, werd er groot feest gevierd.

behoudens wat schade door granaten, niet veel geleden. Al binnen twee weken kon de kerk weer provisorisch in gebruik genomen worden voor de diensten. In mei werd ook een nieuwe luidklok, ter vervanging van de klok die door de Duitsers in beslag genomen was, aangekocht bij Petit in Aarle-Rixel. De klok werd, schrijft de pastoor, met een Amerikaanse vrachtwagen afgehaald. Samen met enkele onderduikers knapte kapelaan Froger de pastorie op, zodat die ook al gauw weer bewoond kon worden. Althans beperkt, omdat de geallieerden een deel van het gebouw nog in gebruik hadden. Weliswaar was Heerle bevrijd, maar het gevaar was kennelijk nog niet geweken. Zo schrijft Oonincx dat *"de V-ééns enige weken nadien nog menig angstig uur bezorgder"*. De katholieke gemeenschap had in die dagen nog veel meer kopzorgen om de oorlogsschade. Zo merkt de pastoor op dat ook de beide katholieke scholen en het huis van de hoofdonderwijzer hun deel gekregen hadden en dat

"het zusterhuis haast niet terug te herkennen was, want alle ruiten lager eruit, kozijnen waren stuk, de schouwen er gedeeltelijk af, de refter lag geheel open".

Onder deze omstandigheden werd Oonincx dus de nieuwe pastoor, met een uitdaging en tegelijk moeilijke taak opnieuw op te bouwen.

"Het was wel geen gemakkelijke taak om een weinig orde te brengen in de moeilijkheden en de groote zorgen van de herstelling van kerk en pastorie", schrijft hij.

Maar, wordt vervolgd, dankzij de goede hulp en medewerking van kapelaans kwamen grote verbeteringen van de grond. Zo kreeg meteen na de officiële bevrijding het kerkelijk leven langzamerhand al weer zo zijn gebruikelijke gang, dat tussen Hemelvaart en Pinksteren de paters Redemptoristen als vanouds kwamen preken, *"welke in 't begin niet goed vlotte maar aan het eind daarvan met succes werd bekroond"*.

4

In zijn eerste jaar als zielzorger van Heerle kreeg pastoor Oonincx in de fase van de wederopbouw nog met de nodige personeelsmutaties te kampen. Kort na de bevrijding vertrekt kapelaan Froger naar Den Haag, waar hij legeraalmoezenier wordt. Een groot verlies voor Heerle, want juist in die vier moeilijke oorlogsjaren dat Froger in Heerle woonde en werkte, *"had hij", aldus de pastoor, "aller hart gewonnen en zich verdienstelijk gemaakt. De parochianen namen dan ook noode afscheid van hem en voor hem persoonlijk was het een offer om Heerle te verlaten"*. Zijn opvolger werd kapelaan P. Hendriks, die twee jaar in het concentratiekamp Dachau had doorgebracht. Volgens de pastoor was hij een waardig opvolger van Froger, maar nauwelijks had de nieuwe kapelaan zich ingewerkt, of hij moest eind 1945 al weer vertrekken naar Zeeuws-Vlaanderen, waar hij aangesteld werd tot aalmoezenier van een interneringskamp. Met de aanstelling van diens opvolger, kapelaan Van Goethem, eindigt het oorlogsverslag van pastoor Oonincx, die zo verknocht zou raken aan de St. Gertrudisparochie, dat hij gedurende een periode van 12 jaar niet alleen de oorlogsschade weer geheel wist te restaureren, maar er zelfs tot zijn dood toe bleef. In 1970 nam Oonincx na een pastoraat van 25 jaar afscheid van de parochie, een jaar later overleed hij op 75-jarige leeftijd.

Dussen, mei 1996

HENK HELLEGERS

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

